

SINGER

KAP 10

MILJÖETIK

- Miljöetik-debatten
- Exempel
- Klimatförändringarna
- Diskussion

DEBATTEN

- En debatt om värde/moralisk ställning:
 - Antropocentrism: endast människor har moralisk ställning
 - **Sentientism: endast kännande varelser har moralisk ställning**
 - Biocentrism: allt levande har moralisk ställning
 - Ekocentrism: arter och ekosystem har moralisk ställning
- Intrinsikalt värde vs. instrumentellt värde

ANTROPOCENTRISMEN

- En tradition från antiken och den tidiga Kristendomen
- Människan som härskare och förvaltare över djur och natur
- Aristoteles: en hierarki med människan på toppen
- “Naturen har inte i sig något intrinsikalt värde, och det kan inte vara en synd att förstöra växter och djur om vi inte därmed också skadar människor”
- Men indirekta skäl att bevara naturen (om den är nödvändig för mänsklig välfärd)

FRAMTIDA GENERATIONER

- Ytterligare en dimension, omsorg om framtida generationer, medför mer miljö-hänsyn
- Kompromisser mellan kortsiktiga och långsiktiga värden:
 - Resursmässiga (diskontering)
 - Estetiska (orörd natur)
 - Unikhet (utbytbarhet?)
- Bristande kunskap om framtida generationer

SENTIENTISMEN

- Singers egen position (och andra, t.ex. Tom Regan)
- Förmågan att förnimma är den enda icke-godtyckliga grunden för moralisk ställning
- Vi kan handla fel gentemot andra människor och djur men inte mot icke-kännande entiteter som ekosystem, arter, stenar och träd

BIOCENTRISM/ EKOCENTRISM

- Arne Naess, Aldo Leopold, Albert Schweitzer, James Lovelock, Richard Sylvan, Val Plumwood, Paul Taylor
- En djup kontra en ytligt ekologi - ett revolutionerande perspektiv
- Ett holistiskt perspektiv: “att tänka som ett berg”
- Det finns skäl att bevara biosfärens integritet i sig (utöver de skäl som finns att bevara enskilda individer och arter)
- Lovelock: Gaia-hypotesen

DAMM-BYGGET

- Singer nämner ett exempel, “anläggandet av en dammanläggning”
- En konflikt mellan olika värden - men vilka värden exakt är relevanta?
- Olika svar beroende på position:
- Arbetstillfällen, energitillförsel, ekonomisk tillväxt, estetiska värden, rekreationsvärden, tusenåriga träd, utrotningshotade arter, artrikedom, vetenskapliga värden, etc.
- En grundläggande konflikt mellan ekonomisk tillväxt och naturhänsyn

SINGERS KRITIK

- Singer försvarar sentientismen mot biocentrismen och ekocentrismen
- “Vad är gott och dåligt för icke-förnimmande varelser, och varför spelar det någon roll?”
- Hur kan vi bedöma den relativa vikten av dessa “intressena”?
- Var går gränsen; ska även icke-levande naturliga objekt respekteras?
- Vilja till liv - bildligt/bokstavligt?

EN BÄTTRE MILJÖETIK

- Djupekologin misslyckas med att ge ett övertygande svar om enskilda varelsers värde
- Ett misslyckat argument för det intrinsikala värdet av växter, arter och ekosystem
- En konvergens-hypotes? Sentientismen + långa tidsperspektiv = samma miljöhänsyn
- Ett behov av en ny etik

KLIMATETIK

- Bakgrund klimatförändringarna
- Vilket är problemet?
- Vilka lösningar finns?
- Behöver vi en ny etik?

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna

PROBLEMET

- ... är att utsläppen av växthusgaser ger stora vinster till delar av den nuvarande generationen, medan de samtidigt kommer ge upphov till enorma skador för kommande generationer
- M a o en orättvis fördelning av fördelar och nackdelar av utsläppen
- Dessutom skäl utifrån ett sentientistiskt och biocentristiskt/ekocentristiskt perspektiv

LÖSNINGAR

- Mest grundläggande: radikalt minska utsläppen av växthusgaser --> minskat användande av fossila bränslen
- Forskning och investeringar i alternativ
- Kritiskt ifrågasätta förrådande ideal om tillväxt och konsumption
- Resurseffektivitet och sparsamhet
- Indirekta orättvisor (utsläpps-rättigheter?)

EN NY ETIK

- När vår värld förändras så bör vi etik förändras med den
- Nya dygder/värden/ideal för en ny tid
- Längre tidsperspektiv, fler berörda parter (geografiskt avlägsna, andra arter, etc.)
- Men det tar (för lång?) tid...

DISKUSSION

- Hur ser ni på vår relation till djur och natur; arter och ekosystem? Kan vi handla rätt och fel gentemot dessa?
- Finns det skäl för och emot att bygga dammen?
- Finns det någon anledning att inte skräpa ner i naturen? Att avstå från att hugga ner träd i onödan?
- Hur långt sträcker sig vår etiska omsorg?

